

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:		1 ^o kor. — fill.	1 ^o kor. — fill.
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 1 ^o kor. — fill.	Fel évre . . . 8 . . .	Fel évre . . . 8 . . .
Fél évre . . . 5 . . .	Fel évre . . . 4 . . .	Negyed évre . . . 4 . . .	Negyed évre . . . 4 . . .
Negyed évre . . . 2 . . .	Negyed évre . . . 1 . . .	Egy óra . . . 1 . . .	Egy óra . . . 1 . . .
Egy óra . . . 1 . . .	Egy óra . . . 1 . . .	Egy óra . . . 1 . . .	Egy óra . . . 1 . . .
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Levél a Csokonai körrel.

Becsüljük meg a porszemet is, ha magyar.

A Csokonai kör évi jelentéséből megtudjuk, hogy célja nem költöket és tudósokat nevelni noha tért nyit az ilyen tehetségeknél is, de főbb, sőt legfőbb célja a szép iránti érzék s a magyar nemzeti érzések ébrentartása, ápolása és fejlesztése.

Ez valóban méltó jelszó ahhoz a körhöz, mely Csokonaink nevét viseli, mely Csokonai inkat választotta eszményképül.

Csokonaink valóban mestere volt a szép iránti érzékek nevelésének és az alig dadogó, közömbös korban a magyar nemzeti érzések lángragyújtásának egyik első nagy, halhatatlan lelkű fátylavívője volt.

Ez bátorít engem, hogy a körnek nyíltan vallott eszményeire, nemzeti törekvéseire való tekintettel nyílt kérelemmel, nyílt kérdéssel merészelek fordulni e testülethez, melynek a vezetői, mint a közkatonái egyiránt érdemes oszlopai a debreczeni életnek.

Eszményeik mellett talán méltányolni fogják az általam felvetett kérdést, mely úgy hiszem, hogy összeegyeztethető a kör működésével és

irányával. Ez nem más, mint hogy a miénk a város elmulasztotta a létesítését, létesítse ezt a kör, ugyanis a Debreczen városi néprajzi muzeumot; hisz a kör régiségek kutatására — a jelentés szerint — már is jelentékenyebb összeget irányzott elő. Nagyon derék dolog az is, ha bronzkorszakbeli urnákkal, fegyverdarabokkal gazdagítják e kör gyűjteményeit. De szerintem a kör hangoztatott hivatásának s a nemzeti érzések fentartásának még inkább, még helyesebben megfelel, ha a magyar nép, különösbbe debreczeni és vidéki nép [a pásztorok, földművesek, régi iparosok, harcosok] avatag multját méltalja közelebbi figyelemre és emeli kutatásainak, gyűjtéseinek főbb céljává; hogy a kör által létesítendő muzeumnak ha nem is fő, de mindenesetre legérdekesebb, legmagyarosabb és Csokonaink szeretetének leginkább megfelelő osztályát képezze a debreczeni, esetleg Debreczen gazdag, erős magyar vidékére is kiterjedő néprajzi muzeum . . . Azonban ennek a megalkotásával sietni kell, mert a hatvan utcza melletti zsibpiaczon mind több és több a népkeze, hagyománya által szentelt eszköz kallódik el és maga az ősi hagyomá-

nyokhoz eddig oly szívósan ragaszkodó nép is napról-napra mind elszomorítóbb módon vetkezik ki ősei szokásából, hagyományából, az úgynevezett magyar módiból.

Itt hát, mint a lelkes dereglyések árvíz idején szigonynyal mentik az áradatból az elmerülőket, ekként a Csokonai körnek is szigonyozni kell a népelet kincseit. Mert ha becses is előttünk a bronzkorszakbeli urna, szerintem például a hortobágyi pásztor acél-kova-tapló tartó, kalárral kirakott, bőrzacsokját sem szabad a veszendőségre engedni. És ha még soká készülődünk a népelet szerszámainak, kincseinek a gyűjtéséhez, hány, de hány oly kincse, oly eredetisége fog elkallódni édes magyar népünknek, melyeket még a mohos, gyöpösombok alól sem áshatunk ki többé.

Azért is mondom, hogy ne kicsinyeljünk soha semmit ami a miénk magyaroké és midőn most a kör kifejezte, hogy egyleti helyiségeül és gyűjteményeinek elhelyezésére törekszik azon városi telket és házat megszerezni, hol Csokonaink született, a kör ezen törekvésének a megvalósításához a városnak is hozzá kell járulni. Adja oda ingyen a körnek ezt

A Csokonai-kör egy esztendője.

(Titkári jelentés a Csokonai Kör 1900—901. évi működéséről.)

Benedek János titkár a Csokonai Kör egy esztendői működéséről a vasárnapi közgyűlésen számolt el. A tanulságos titkári jelentést itt közöljük:

Tisztelt közgyűlés!

Oh idő, futós idő,
 Esztendeid sasszárnyakon repülnek;
 Vissza többé egy se jó:
 Mind a sötét chaosz ölébe dülnek

Uj évi gondolataiban ekkép sóhajtott föl egykor Csokonai.

Egy év pergett le ismét; egy por-szemecskéje az idő homokórájának; egy elenyésző páracsepp a végtelenség tengeréhez képest; de ami működésünknek mégis egy ciklusa, melynek végén megállunk s visszatekintve annak lefolyására: számot adunk a történetekről.

A hatás, melyet valamely közművelődési egyesület rendeltetési körére gyakorol, nem egy év munkája, avagy eredménye szerint bírálható el.

A Csokonai Kör, mint irodalmi és közművelődési egyesület, Debreczenben oly kö-

telességet teljesít, mely egyiránt méltó hozzá is, Debreczenhez is.

Nem költöket és tudósokat nevel a Csokonai Kör; tért nyit ezek tehetségeinek megnyilvánulására; de legfőbb célja és törekvése a szép iránti érzés s a magyar nemzeti érzések ébren tartása, ápolása és fejlesztése. Szolgálatát annak a szent idealizmusnak, mely Debreczen halhatatlan érdemű fiának, az eszményképül s szellemi vezéréül választott nagy költőnek keblét dobogtatta.

A Csokonai Körnek Debreczen társadalmára gyakorolt hatása nem magának a körnek belső működéséből, de azokból a jelenségekből szemlélhető legjobban, amiket Debreczen különböző köreinek szellemi téren véghez vitt legujabb munkásságában tapasztalhatunk.

Mióta a felolvasó körből Csokonai Körre lett ezen irodalmi és művelődési egyesület Debreczenben életműködését folytatja s ezen életműködés egyik legélelkebb mozzanata az ismeretterjesztő felolvasások tartásában nyilvánul: tapasztalhatjuk, hogy a hasonló természetű dolgok iránt Debreczenben általánossá lett az érdeklődés. Nemcsak a kollegiumi ifjuság, hanem Debreczennek majdnem minden társasköre egymás után rendezte a nyilvános felolvasásokat; úgy, hogy a Cso-

konai Kör példaadása következtében elterjedt e jó szokás, a mi körünk hasonló irányu tevékenységét habár főlegessé nem is teszi, de mindenesetre szűkebb terere szorítja.

A felolvasások iránt mutatkozó érdeklődés egyfelől a debreczeni közönség ismeret-szomjáról tesz tanúságot, másfelől szilárd alapként kínálkozik a szabad lyceum megteremtésére, mely a közel jövő egyik megoldandó feladata.

A szép kulturának kivánt szolgálni körünk az elmúlt évben, midőn a Debreczenben 1900. november 12-től december 1-ig tartott képkiallítást erejétől telhető erkölcsi és anyagi támogatásban részesíteni törekedett.

November 24 én tartott választmányi ülésén Komlóssy Dezső, dr. Öreg János és Sárváry Lőrincz vál. tagokat küldte ki a debreczeni képkiallítás valamely alkalmas darabjának kiválasztására s körünk részére való megszerzésére.

Telepy Károlynak „Alkonyat a Balatonon” cz. olajfestményét szerzte meg e bizottság 450 korona vételárért; s a Csokonai egykori költői álmódosásainak színterül szolgált Balatont ábrázoló hangulatos festmény most körünk helyiségének egyik díszét alkotja.

A nemzeti érzés ideális fellángolása

a helyet a város, de — évi segélypénz nyújtása mellett — kösse ki azt is, hogy a kör itt magyar néprajzi muzeumot is fog fentartani és fejleszteni. Ez a legkevesebb a mit a városnak meg kell tenni, hisz más városok, mint például Szeged is, eddig is százezreket fordítottak város muzeumi palota építésére és gyűjtemények szervezésére, míg itt a Csokonai kör, mint leghivatottabb egyesület, a város nyakáról leemelhetné ezt a becsületbeli és nemzetünk iránt is köteles terhet. Éppen azért felkèrem mind a város, mind a kör vezetőit, ne térjenek napirendre e felvetett eszme fölött, foglalkozzanak szeretettel annak a megvalósításán, mert idáig is az volt mindig a mi legnagyobb vétkünk, hogy mindig kicsinyeltük mindazt, ami eredeti és hamisítatlan magyar. Hisz Csokonainknak is azért kellett oly elhagyatva, oly árván, oly kora ifjan pusztulni a kórágyn.

Ifjabb Móricz Pál.

A megyei pénztárak államosítása.

A belügyminiszter beterjesztette a törvényjavaslatot: A vármegyék pénztári és számvevőségi teendőinek ellátásáról. E törvényjavaslat szerint meg fognak szűnni a vármegyeyei pénztárak és gyámpénztárak épp úgy, mint a számvevőségek. Es a pénztárak a királyi adóhivatalok kezelésébe mennek át.

Az adóhivatalok állampénztár nevet nyernek. A lényege az egész változásnak az, hogy a vármegyeyei pénztárak és számvevőségek személyzetei a hasonló hivatású állami hivatalok személyzetébe olvasztatnak bele. S ami fő, a közvagyonot és árvapénztárakat, melyek száz és száz millió vagyonnak felelnek meg, az állam fogja kezelni és ellenőrizni.

volt az a mozgalom, mely Vörösmarty Mihály születésének 100-ik évfordulója alkalmából az egész magyar társadalomban megindult s melynek legmagasabb megnyilatkozása az az országos ünnepély volt, mely a nagy költő születési helyén Nyéken s egykori tanuló s lakó-helyén Székesfehérvárott december 1-én végbement. A nagy nemzeti költő iránti hálás kegyelet és elismerés koszoruját a Csokonai kör is letette a költő székesfehérvári ércszobrára s az ugyanott végbement ünnepségeken Géresi Kálmán elnök és Benedek János titkár képviselték körünket.

Vörösmarty szellemének hódolt körünk azzal is, hogy a Csokonai születési évfordulója alkalmából tartani szokott első téli felolvasó ülést nemcsak Csokonai, hanem Vörösmarty emlékének szentelte. Az „Arany Bika“ fogadó disztermében 1900. november 25-én délelőtt 11 órakor tartott ünnepélyes ülésünkön énekszámokkal vettek részt a debreczeni összes dalegyletek Mácsay Sándor karnagy vezetése alatt s az ülés elején a Csokonai „Tihanyi echóját“, majd az ülés végén Vörösmarty „Szózat“-át adta elő. Géresi Kálmán elnöki megnyitója után Benedek János adta elő ez alkalomra írt költeményét, melynek címe „Lesz még e g y s z e r ü n n e p a v i l á g o n“. Kulcsár Endre tanulmányt olvasott föl Vörös-

Ez a javaslat nagy dolgokat old meg. mert míg a vármegyének önkormányzati jogát élesen körvonalozza, az állami és autonóm hatóságok rendelkezési jogát szabatosan meghatározza, addig a jelenlegi várm. tisztviselők szerzett jogait méltányosan kiméli. Az alispánok és árvaszékek utalványozási jogát fenn tartja, valamint fenntartja a vármegyeyei törvényhatósági bizottságnak, alispánnak és főszolgabirónak jogait és kötelességeit a községek és rendezett tanácsú városok vagyonkezelése körül.

A vármegyeyei törvényhatóságok vagyoniuk és alapjaik felől ezután is szabadon rendelkezhetnek; ők maguk állapítják meg költségvetéseiket és zárószámadataikat, sőt határoznak, hogy a gyámpénztár vagyona hol és miként kamatoztassék. Az ellenőrzést és felügyeletet a királyi pénzügyigazgatóság szakközvegei fogják gyakorolni.

A törvény életbeléptetésének idejével a belügyminiszter és a pénzügyminiszter bizatik meg. Körülbelül 1903. január 1-én fog a törvény életbelépni.

Azok a vármegyeyei pénztári alkalmazottak; kik 1901-ig kaptak választás utján megbízatást, alkalmazásban maradnak a törvény életbelépéséig. A vármegyék pénztári és számvevőségi tisztviselői pedig rendelkezési állományba fognak helyeztetni, egyben az állami, királyi pénzügyigazgatóságok mellé rendelt számvevőségekhez osztatnak be ideiglenesen, eddigi illetményeikkel. Ha pedig egy éven belül nem lenne elhelyezhető az illető, a vármegyeyei nyugdíjalap irányában érvényesítheti megszerzett nyugdíj illetve végkielégítési igényeit. Ha pedig valaki nem akarja az állami kinevezést méltánylandó ok nélkül elfogadni, eddigi állásában s amennyiben az illető törvényhatóság másképp nem intézkedik, úgy elesik nyugdíj és végkielégítési igényeitől.

Azoknak a számvevőségi (megyeyei) alkalmazottaknak, kik állami szolgálatba átvételnek, megyénél töltött deje bele számítatik az állami szolgálat idejébe.

Ha a megyeyei alkalmazott, állami szolgálatba nevezetik ki s az új kinevezésnél nyerendő törzsfizetésnél előbb jobban volt javadalmazva, személyükre nézve a javadal-

marty Mihályról, Dóczy Ilona k. a. pedig Vörösmarty „Szép Ilonka“ cz. költeményét szavalta el.

Ugyancsak a Bika disztermében tartottuk febr. 24-én felolvasó ülésünket, melyen két vendéget is tisztelhattunk felolvasó-asztalunknál. Dr. Csengerly János a m. tud. akadémia s az Erd. Irod. Társ. tagja tartott felolvasást Aiskylos „Lelánczolt Pro metheus“ áról s Z e m p l é n y Árpád fővárosi író mutatott be részleteket „Didó“ cz. verses napló-regényéből. Ugyanakkor Perényi Margit k. a. a debr. szintársulat volt tagja énekszámokkal működött közre; elsőben Kardos Endre zongora kísérete mellett Bauer „Miért vagy másé?“ cz. román czát s a „Koldus és Királyfi“ operettből részleteket, majd Ráczy Károly zenekísérete mellett Dóczy József szerzeményeiből egy pár újabb darabot adott elő.

Ezen alkalommal az Erdélyi Irodalmi Társaság több tagja s számos kolozsvári író és hírlapíró jelent meg közöttünk. Élénk bizonyítéka volt ez annak az együttérzésnek és meleg barátságának, mely körünket az Erdélyi Irodalmi Társasággal összefűzi.

Csokonai szellemi örökének ügyét kívánta szolgálni körünk, midőn a múlt közgyűlésünkön Dr. Boldisár Kálmán tagtársunk által indítványozott teljes Csokonai kiadás ügyével behatóan foglalkozott. A választ-

mzás meghagyatik, illetve személyi pótlékot nyernek.

A járási főszolgabírók mellé járási számvevőket fognak kinevezni.

A javaslatnak ezek a főbb részei.

Reform szikrák.

(Untauglich! — Az „untauglich okai.“ — Lónövelde.)

I.

Jó ideje hogy a sorozásnak vége. Róla írni, de nem tenni: régi nóta. Azóta már mint a káposzta ki forrott a rekruta. Az állam ötelékében felvett hus tömeget mint a felhajtott jószágot ott őrzik és hizlalják azon eshetőségre, ha netán valamelyik nagy hatalom a szomszéd földjére, fajára éhezik. A válogató bizottságnak nagy volt a panasza, hogy a polgárság nem igen igyekszik a katona kegyére és hálájára: rossz hust szolgáltat; sok benne az „untauglich, unverdaulich.“

Nemcsak a falu, de a város rossza is mehet. Mehet, mert még nincsen levágva; mehet oda, a honnan először látta a napvilágot; mehet, hogy ne rontsa a kivetésig a káplár híres gyomrát. Mehet! Márss! Fusz in . . .

Igy eresztik el a puszkavonó jelöltet, ki markába nevetve odább áll. Siet kifele a vártás kapun, az örnek nem is szalutál. Itt várja szívszorongva, az édes anyja a még edesebb fiát, benne üdvözli élete másodvirágzását.

Husz év! . . . Nagy szó a fiatalok életében: fordulós pontja mind a két nemnek! Kit bevesznek, kit elvesznek: veszíteniök kell, hogy új életre ébredjenek! — Ki boldog, ki boldogtalan; ki milyen csillagzatban születik, vagy a szerencsét hogy erőltetik Minden kötés oldásra vár; mint a büszke kéve, kifelé hajt a szeme, törös a szerencse szára, és gyenge hajló az égi vége. A vihar könnyebben fent tördel, ha dereka meg van kötve.

Felbokrétázva jár még a vőfély, de

mány Géresi Kálmán elnöklése alatt Komlóssy Artur, Dr. Ferenczy Gyula, Dr. Gulyás István, Dicsőfi József, Dr. Kardos Albert, Sárvány Lőrincz, S. Szabó József vál. tagokat és Benedek János titkárt, mint küldöttségét bizta meg az ez iránti teendők előkészítésével. Tekintettel arra a körülményre, hogy épen ez év folyamán jelent meg egy népszerű kiadása Csokonai összes műveinek: a küldöttség gondoskodása főként oda irányul, hogy Csokonai elhalálozásának 100-ik évfordulójára, vagyis 1905-re készítse elő a körünk kiadásában megjelenő Csokonai összes műveit, a kéziratban itt-ott található ismeretlen művekkel s mindenesetre lehetőleg kimerítő életrajzzal együtt, sőt amennyiben lehetséges illusztrációkkal diszítve.

Mint a lefolyt év egyik kedves eseményét említjük meg e helyen, hogy a vidéki hírlapírók Debreczenben 1901. évi június hó 3-án tartott évi rendes közgyűlésük alkalmával Csokonai szobrára díszes koszorut helyeztek; a mikor a nyugdíj és segélyegylet alelnöke Szávay Gyula mondott a szobor előtt lendületes, szellemtől sziporkázó beszédet; s a Petőfi dalkör énekelt Csokonai dalt, a Szózatot.

Körünk beléletében az elmúlt év folyamán az a változás történt, hogy a debreczeni kereskedő társulat nagylelkűségéből a keresk. Akadémia díszes palotájában birt

nem többé a verbungos; az életre, úgy a tetemre hívás már nem szokásos. Paragrafus után indul a világ, csak két szarvába kapaszkodik.

Boldog házasságban szive vérével táplálja az anya a fiát, de csak is husz éves koráig, ezentul a vérét a Krigs regulázza. Mérték alá sem került a dédelgetett fiu, ki-vel már is gorombáskodik a kirendelt jegyszédő káplár és jó eleve kezdődik a belháboru. Még csoda, hogy az untauglich-ot kóterbe nem zárják, hogy bünhődne szülei gyengeségeiért, és csak véradóval taksálják. Dr. Faust! Hátha a gazdag nyomorékot jobban taksálná, míg a szegényt egészen feloldaná? Bizony kommandó dolog, hogy: a munkaképtelen koldustól is beszedik a váltó fillérért.

Dr. Kratyk és a tilárcz Basik a doppelkümme mellett kezdenek elmélkedni az elsatnyulás okai felől. Hamarosan kisütötték, hogy ők nem okai semminek, a pálinka oka mindennek! Ergo, consilium, még pedig pedig országos, ha már a baj oly botrányos.

A szimpla sajtó, a negyedik hatalom, — és nem a bor-sajtó, mint első hatalmu, — is melléjük állott és most együttesen készítik a decoctumot, sőt kiségitő vendég is akadt a horogra. A svájci Dr. Forel (pisztráng) is hamarosan északnak vette útját, és székvárosunkban termett, hol alaposan leszidta (hátha otthon leszijja) a pálínkát, mire a konyakos intelligentia beadta a derekát.

Nyomban megalakult a közjózanító szövetség, mert Svájcban e Bund tartja a lelket. Az elmaradhatlan közvacsorán természetesen Forelle limonádéval koccintott és böles tanácsokat osztogatott. Még a szoptatós dajkáknak is megtiltotta a sörivást, de nem a hűséges káplár-látogatást. Lassan a tesittel doktorkám, hogy a szó akadjon a torkán! Bizony az operációhoz is kell egy-két dozis sziverősítő; de még a kórházi levegő is carminatívára reagál.

Hát megállhat ily beszéd az emlékezetes genfi tó partján, de mi érmellékiek

eddig körhelyiségünket, melyre a tulajdonos kereskedő társulatnak magának is szüksége lett, elkeltt hagynunk s a Széchényi u. 39. sz. házban béreltünk körünk számára újhelyiséget. Tekintettel arra, hogy az az ideoda hurczolkodás s az a bizonytalan helyzet körünkre nézve igen kellemetlen s mind általánosabbá vált tagjaink közt az óhajlás a tekintetben, hogy körünk állandó otthonra tegyen szert: a választmány ez iránt is gondoskodott s az elnökség a közgyűlés elé terjeszti a házvételre vonatkozó javaslatát.

Ha a közgyűlés a választmány által egyhangulag hozott javaslatához hozzájárul: korszakalkotó vivmánya lesz körünknek, hogy éppen a szellemi vezérül választott nagy költő Csokonai szülőházában fog állandó otthonra lenni a Csokonai-kör.

Alaptőkének jelentékenyen gyarapodott az elmúlt év folyamán, amennyiben befolyt a Kövesdi János által tett 2000 koronás alapítvány, ezenkívül rendes adományokkal gyámolították körünket a nemes város, a ref. egyház, az „István“ gőzmalom s az I. takarékpénztár. Dr. Mandel Pál orsz. képviselő 70 koronát adományozott körünknek. Fogadják mindannyian körünk hálás köszönetét

Egy új irányba terelték körünk figyelmét a Debreczen határában legközelebb

nem vagyunk a partján. Kivált mi debreczeni pugrisok erősen bizunk a hadházi Boeskaiban, azért hogy lóháton imádkozott a templomban.

Husz éves korban egyszerre pottyannak az égből a titánlegények. Honnan, miből ha előtti éveiben nem törődnek? Ne a felnyurgult kórót, de a zsenge plántát és anya földjét tekintsük. Az elsatnyulás fő-okai: a veleszületett gyengeség, rossz táplálkozás és a későbbi ferde nevelés. Ki segítsen tehát a bajon? A szüle, kit az állam, mint a szardiniát adó présben nyomorit, vagy az orvos, ki szinte nem oka, hogy a gyermek sterilizált tejjre szorul, vagy a rosszul fizetett és hálából felpofozott tanítótól várjuk a regeneratiót? Ő oktassa a hülyét, ő egyenesítse a görbét, ő vegye minden öröklött bajnak az elejét? Igaz, hogy Moltke sokat bizott bennünk és talán azért fejlődött ki annyira a német Schulverein, minek hamarjában Bécsben is párja akadt. Ők vizik most a princípálét az európai koncertben. Nekünk még nincsen Iskola-Egyletünk, ha csak az erdélyi szászokét nem tekintjük annak. Azért van az közeli kilátásunkba helyezve, ha soká a felekezeti-ség dissonans hurjait pengtetjük.

Ha a gyermekre is annyi gondunk volna mint a lóra, alig kerülne untauglich. Mi majdnem kizárólagosan lovat nemesítünk. Iskoláink vannak, de nincsen hozzá egészséges anyag, míg az állami ménesekbe drága pénzen szerzik be a magot. Mén selejtezés, high-life elkeresztelés ló-istenítés ezen nyargalnak a tehetős tehetetlen urak. A döngnek van hihető matrikulája, míg már nem is törvénytelen, míg a hites kötés vére, neve sokszor hamisított, törvénytelen a törvényességben. De hogy is lehet az másképp, ha nem az anya de idegen dajka szoptatja a gyermekét?!

Igy csak vannak jó lovaink, de nincsenek rátermett huszáraink.

Gondy Károly.

végbement ásatások, melyek számos régészeti leletet adományoztak. Vadász Emil tagtársunk a halápi erdőben végzett ásatáskor igen becses bronzkorszakbeli régiségekre bukkant s ezek közül 2 db. urnát körünknek ajándékozott, melyért körünk a leghálásabb köszönetét nyilváníttja. E régiségek további kutatását választmányunk elhatározta s e végből ez évi költségvetésünkbe is jelentékenyebb összeget vett előirányzatba s Dobieczy Sándort, Ferenczy Gyulát, és Benedek Jánost bizta meg a további teendőkkel.

Igen becses ajándékot kapott körünk Komjáthy Závodszy Teréz urnától, a debreczeni színház volt igazgatóinak s vezetőférfiainak arczképét ajándékozta körünknek keretbe és diszes rámába foglalva. Fogadja ez alkalommal is hálás köszönetünket.

Az adminisztratív teendőket 5 választmányi ülésen intéztük. Körünknek jelenleg 360 rendes, 45 alapító tagja van. A pénztár állásáról pénztárnokunk jelentése ad hü képet.

Midőn ezekben röviden vázoltuk körünk múlt évi működésének történetét, biztosítjuk a t. közgyűlést, hogy mint a múltban volt, jövőben is csak egy leend a törekvésünk: zajtalanul, de eredményesen, lépésről lépésre, de biztosan előbbre vinni a Csokonai kör zászlójára irt magasztos czélokot!

NAPI HIREK.

A szalontai Kossuth-szobor leleplezése.

E hónap harminczadik napján nagy ünnepe lesz a nagyszalontai hazafias és derék református hajduknak. A szalontai hajduság ezen a napon leplezi le Kossuth-atyánk szobrát, a mely a debreczeni kiváló szobrászmester, Tóth András sikerült mesterműve. Az életnagy Kossuth-szobort a Beschorner czég öntötte ércbe, pompásan sikerült. Tóth András mesterék a szobort már fel is állították a faragott kőtalapzatára. A szalontai hajduk leleplezési ünnepélyére Kossuth Ferencz is leutazik Illyés Bálint s a Kossuth-párt több képviselő tagjának a kíséretében. Vajon mikor jutunk mi annyira, hogy a debreczeni Kossuth- és szabadságszobrokról is irhatjuk, hogy ekkor és ekkor lesz a leleplezésük? . . . Mi attól tartunk, hogy a városi vezetők felől sok víz lefoly még addig a Hortobágyon. Mert mindjárt libabőrös egyik-másik talmi magyarnak a háta, ha a Kossuth-atyánk szobráról vagy ha a szabadságszoborról hall szót. Ezzel azomban nem szabad törődni. Egyes bimbasik fázékony magyarsága miatt nem tapadhat Debreczen városára, a debreczeni független polgárságra az a szégyen, hogy nem becsüli meg nemzete nagyjait, hogy ezen a szabadságharcz dicső eseményei és csatája által szentelt város falai között sem a Kossuth-atyánk szobrát, sem a szabadságszobrát nem képes felállítani a kislelkű, szolgálalkü intrikusok miatt. Szégyen Debreczenre ez a késedelmezés, hisz kisebb városok, sőt falvak is megelőzték már, sőt megfogja előzni az államkölcsonös Szeged is, a mely a jövő évben fogja leleplezni lánglelkű nemzeti prófétánk és vezérünk szobrát.

Debreczeni néprajzi muzeum.

Lapunk máshelyén a Csokonai-körrel foglalkozván, felvetettük, hogy a debreczeni népelet kincseinek a megmentésére és gyűjtésére halogatás nélkül néprajzi muzeumot kell alapítani. Nem szabad kicsinyelni az efajta gyűjtést. Széll Farkas királyi tablánk kitűnő tanácselnöke és Tóth András szobrász már eddig is sok ritkaságszámba vehető népeleti kincset gyűjtöttek össze. Hátha még egy testület venné a kezébe a gyűjtést?

A legújabb gálabürger.

Budapest-város közgyűlésének a többsége megint fogott és választott egy gálabürgert. A snajdig Fejérváry bárót választották be a budapesti diszpolgárok sorába. Bizonyosan jól fogja magát érezni ebben a környezetben, hisz ott találja a gálabürger Bánffy Dezsőt is, a hoppmestert . . . Ó Budapest!

B. Ruzsinszky Ilona itthon.

Bereczkyné-Ruzsinszky Ilona asszony, a kassai színház kedvelt, kiváló primadonnája és a debreczeni közönség kedvence hazaérkezett. Itthon tölti a nyári szünidejét.

Budapesti burtörténet.

A bur küldöttek budapesti látogatásának igen jellemző epizódjáról beszélnek. Mikor ugyanis az ifjabb De Wett Andreas, dr. Vallentin Vilmos és Reibnitz báró Budapesten tartózkodtak, ifju Mayer József, az Erzsébet királyné szálló tulajdonosa, maga is nagy búrbarát lévén, ingyen ajánlotta föl legszebb szobáit a buroknak. Másnap a szálló előtt megáll egy kocsi és kiszáll belőle Albion fiainak egyik típus alakja. A fogadós rémtülten szaladt a vendége elé és kézzel-lábbal magyarázta, hogy nem adhat szobát.

— Miért, mordul rá az angol.

— Mert itt vannak a burok. Itt van De Wet.

Az angolnak sem kellett több. Hirtelen visszagrott a kocsi és ész nélkül hajtattott ki az állomásra s mint a kocsis később jelentette, a legközelebbi vonattal elutazott.

Ilyen varázsa van a De Wet nevének az angolok előtt.

A kalotaszegi varrottas kiállítás és a közönség.

A kalotaszegi varrottasok kiállítását ma reggel nyitotta meg Zoltai Lajos az Erdélyi Kárpát Egyesület debreczeni ügyvivője már ma délelőtt sok látogatója volt ezeknek az igazán szép erdélyi háziipari czikkeknek. A kiállítás a Simonffy-utczai 1. sz. bérház 4. boltjában d. e. 8--12, d. u. 2--7 óráig van nyitva. Belépti díj nincs. Valamennyi varrottas, himzés és szöttes eladó — meglepően olcsó áron.

Az elfogott ötödik cigánykaraván.

Végh Gyula tb. főkapitány, a rendőrség bünygyi osztályának buzgó vezetője tegnap este az ötödik, hét szerkből álló cigánykaravánt fogatta el a Köntös-gátnál. A kóbor cigányok jó messze határból, Sátoralja-Ujhelyről kóborogtak ide. Most természetesen hazatolonczolják az enyveskező, piszkos hadat, vajon azok az urak, kik Debreczen külterületét — a kóbor cigányokra való tekintetből is — a zsandárok kezére akarják bízni, megtudnák-e magyarázni, mi lehet annak az oka, hogy oly messze határból, Sátoralja-Ujhelyből Debreczenig eljutott ez a hét kocsi vad kóbor cigány? Pedig hiszen azokon a határokon, melyeken át Debreczenig csapásoltak a cigányok, mindenütt zsandárok ügyelnek a közbiztonságra, mindenütt zsandárok oltalmazzák a határt az ily kedves karavánok ellen. . . . És lám mégis teljes hét kocsi alja cigány képes volt kikerülni azt a szigorú, mintaszerű, csallhatatlannak hirdetett zsandári felügyeletet és örökösét. Azért mérsékeljük tehát azt az elragadtatást.

Roham a gulya ellen.

Békéscsabaról írják ezt a kedélyes történetet: Künn a réten Tavaszréten hej mi történt a múlt héten? Hát az történt, hogy Marsnak vitéz fiai egy egész bataillonnal künn gyakorlatoztak a Tavaszréten, a gulyai határban. A közelben legelésző gulyának azonban sehogyssem tetszett a rekszumlinkszum. A gulya ennél fogva egyet gondolt és a következő pillanatban egy harcziás bika vezénylete alatt körülfogta a bataillont. Katonáék csak akkor vették észre a veszélyes helyzetet, midőn egy pár tiszt köztük a

parancsnok is, a ló hátáról szépen a földre került. No de ennek már fele sem tréfa, „Szuronyt szegezze!” hangzék a harsány vezényszó és a bataillon rohamot intézett a gulya ellen. A gulya azonban nem várta be a rohamot, hanem egyelőre megelégedvén ennyi győzelemmel, a gulyás szavára a legkifogástalanabb „rückmarsch“-ban visszavonult és bú nélkül tovább legelészett. A bataillon pedig valószínűleg nem megy többet a Tavaszrétre.

Színművész mint szőlőcsész.

Mezei Péter bácsi, a magyar színművészet e veterán, de örökifju kedélyű tagja, a kiváló művész jelenleg a Satyóaradi társulatának egyik oszlopa és jelenleg a hat havi nyári vakációját élvezi. Péter bácsi kellemesen élvezheti ezt a vakációt, a mennyiben az arad-vidéki hegyalján szőlőcsészködik és pedig egy aradi fiatal bor-nagykereskedő szőlőjében, a hol zamatos magyar borokkal mindig tele a pince. Mezei Péter bácsi ezen nevezetes vendég-szereplésének a helyszínen való megtekintésére és közönségre való tételére meghívókat küldött szét ösmerőseinek. Ime, hadd álljon itt a „Meghívó” a maga teljes és hamisítatlan szövegében:

Mezei Péter színművész és — mig a színészet szünetel — ideiglenesen minősített számszeletti díjtalan szőlőcsész gyakornok a Bisztricky József ur ménesi szőlőjében (1901. június hó 20 tól július 20-ig) alkalmazva, ingyen lakással. Kitűnő levegő. A kolna verendájáról a legszebb kilátás. Ahova barátjait, jó ismerőseit szívesen látja azzal a régi, de jó mottóval:

Ha jösztek: tesztek.

Ha hoztok: isztek és esztek!”

Évzáró vizsgák a zenedéelen.

Tegnap fejezte be a zenede vizsgálatát. A vizsgákon egybegyűlt debreczen zeneértők és zenebarát közönség örömmel szemlélte hozzátartozóiknak haladását. Röviden megemlíti azokat ki zenei tudásuknak és fejlettebb készségüknek jeleit adták ilyenek énekből: Szabó Margit, Kubai Margit, hegedűből: Papp Mariska, Podolsky Margit, Nagy Janka, Darvas László, Wessprémy Andor, zongorából: Benyács Eszti, Falk Minna, Fried Gizella, Jablonczay Lenke, Pongrácz Piroška, Szatmári Erzsike. Szántó Jolán, Winkler Lujza. Az ezek által felmutatott eredmény jelzi a zenetanítás színvonalát, melynek aránylag magas volta biztató jel az intézet további fejlődésére. A növendékek igyekezetét az igazgatóság serkenteni törekedvén a szorgalmat szorgalomjeggyel, a a készütséget, dicsérő oklevellal jutalmazottak névsora a következő. Szorgalomjegyet kaptak: Zeneelmélet I. oszt.: Lakatos Irén, Malatinszky Vilma, Bakonyi László, Dömök Béla. II. osztály: Szabó Emma, Csáthy Ilona, Zádor Margit. III. osztály: Simonffy Lóna. IV. oszt.: Komlóssy Eliz, Sáska Irma. Összhangzattan I. oszt.: Springer Stefánia, Nagy Janka. II. oszt.: Paásch Margit, Szathmáry Erzsike. Ének I. oszt.: Popovits Mariska, Juhász Ilona, Zalay Ilona. Zongora előkészítő I. oszt.: Dörre Ilona. Tóth Árpád, Dall' Astra Margit. II. oszt.: Komlóssy Margit, Jánossy Margit, Alföldi Karola, Bartha Etelka, Szücs Kálmán. Zongora középtf. I. oszt.: Szabó Mariska, Uher Amadil. Kovács Emilia, II. oszt.: Alter Margit, Egman Margit. Király Margit, Szarukán Klára. Rózsa Ilona. III. osztály: Harsányi Kálmán. IV. osztály: Békéssy Anna, Balla Gizella, Maier Pálma. Szele Miklós. V. osztály: Hirsfeld Eszti, Lakatos Gizella, Weisz Mariska. VI. osztály: Jablonczay Lenke.

Hegedű tanszak előkészítő: Zöld József, Hegedű középtf. I. oszt.: László András, Harsányi László, Csanak Mariska. Pénzes Gyula. IV. oszt.: Hajdu Miklós, Podolsky Margit, Papp Mariska, Fábán Margit. — Gordonka tanf. II. oszt.: Domaniczky Teréz. Fuvók: Alföldi Béla (oboa), Munkácsy György (fagott). Szavallati tanfolyam: Szücs Margit. Dicsérő oklevelet kaptak. Ének: IV. osztály Szabó Magit. Zongora középtf. V. osztály: Fried Gizella, Winkler Lujza. Kiművelési tf. I. oszt.: Falk Minna. Hegedű középtf. IV. oszt.: Darvas György, Wessprémy Andor.

Sóvágó János az esküdtsek előtt.

Sóvágó János szándékos emberölés és rablás kísérletének bünygyének tárgyalását ma folytatták. Délelőtt főként az alibi bebizonyításáról volt szó. A vádlott apja, anyja igazolták volna, hogy a kérdéses napon Sóvágó János otthon volt. A szülők és a fiu vallomása között sok az eltérés, úgy hogy a megeskütésüket is függőben tartotta a bíróság. Az első tanu a vádlott apja volt. Sóvágó István, a vádlott apja 76 éves öreg ember. A szolgálta vezette be a terembe a gyöngye öreget, a kit az elnök intézkedésére székre ültettek. Vallani akart. A múlt év október havában fia otthon volt, csutkavággal volt elfoglalva. Ő csak a csendőrök odaérkezésekor tudta meg, hogy fiát rablásal vádolják, október hó 29-én határozottan emlékszik, fia csutkát hordott s naplementkor jött haza s lerakta a csutkát. — Fia azután otthon maradt, velük együtt vacsorázott s velük együtt feküdt le h a r a n g o z á s u t á n nyolcz órakor. — Másnap ő küldte be fiát Debreczenbe. A vádlott apját szembesítik ezután Steier Sándorral és a szakácsnéval, kik határozottan ráösmertek Sóvágóra. Az öreg ezzel szemben megmarad amellett, hogy otthon volt a fia. Sóvágó Istvánné a vádlott anyja szintén tesz vallomást. Az anyja vallomása mindenben megegyezik férje vallomásával. A kendőket, melyeken a titkos jelek vannak ő vette Kelemennétől. Az alárcznak használt kendőt, melyen szintén titkos jelek vannak, nem ösmeri. Állítása szerint azokat a kendőket átlukgatva árulják. Ezután szembesítik vádlott anyját és apját vallomásoknak egy eltérő részére. Az asszony azt állította, hogy a vádlott a pinczegátorban aludt, az apa szerint a szobában. Az asszony hosszas gondolkodás után azt vallja, hogy a szobában aludt. Különben pipotya ember az szerinte, ki ott hagyja ruháját, ki leengedi rántani arczáról az alárczót; az ő fia nem olyan ember, az vakmerőbb, bátrabb. A tárgyalást folytatják.

Az „Uránia” Debreczenben.

A debreczeni közönségnek a nyár alatt is kijut a szórakozásból. Csak most fejezte be Márkus Emilia vendégfellépteit s már ismét gondoskodva van a szórakozásról, olyanról, amely egyuttal tanulságos is. Már jeleztük, hogy az „Uránia” e hó 20. 21. 22. és 23-án a debreczei színházban előadásokat rendez, mely alkalommal színre kerül: „A XIX. század”, „Amerika”, „A tánc” és Hentaller társadalmi nevezettségű darabja „1848”. Az „Uránia” mint tudjuk missziót teljesít a vidéken s így csak méltányolnunk lehet az „Uránia” buzgalmát működését. Különösen elősmerést érdemel az „Uránianak” az az intézkedése, hogy felvette a programmba az „1848” című hazafias darabot, mellyel különösen nemzeti vidékeken, hol gyakrabban megfordult, valóságos kulturmissziót teljesített. — A színházban az előadások alatt nem lesz meleg, mert az „Uránia” amerikai hűtöké-

szüléket hoz ide, amelyet már több ízben használtak, s amely lehüti a levegőt s egyenlő hőmérsékletet tart a színházban. Az „Uránia” előadásaira a jegyek már most válthatók László Albert könyvkereskedésében.

Iskolai értesítés.

Beküldetett: Az Abeles-féle polgári és elemi iskolában az évfárá vizsgák e hó 23. 24. és 25-én tartatnak meg, melyhez a t. szülők és a tanügy iránt érdeklők meghívatnak. A tanintézet május 1. óta Hatvan-utca 23 sz. a. van.

Humánus hadtestparancsnok.

Schwitzer Lajos lovag tábornok, temesvári hadtestparancsnok ismét szép jelét adta humánus gondolkodásának, amennyiben elrendelte, hogy a gyakorlatok a nyári hónapok alatt reggeli 5 órától 9 óráig tartassanak meg. A legénység d. e. 9 órakor már a laktanyában kell hogy legyen. Ez a katonai hír érdekli a debreczeni katonákat is, mert a 39-ik gyalogezred szinte a temesvári hadtesthez tartozik.

Az ágostai elemi iskola vizsgálatai.

Beküldetett: Az ágost. hitv. ev. elemi iskolában az évfárá vizsgálatok a Miklós-utcai templomban a következő sorrendben fognak megtartatni: Junius 20-án, csütörtökön d. e. 8—12-ig a fiukkal; Junius 20-án d. u. 3—6-ig a lányokkal. Junius 21-én pénteken d. e. 9 órakor hálaadó istentisztelet. A kézimunkák junius 20-án d. e. 11—12 óra között, d. u. 3—6-ig megtekinthetők az iskolai helyiségben.

Gyermekgyilkos anya.

A debreczeni rendőrség bűnügyi osztálya sötét bünt fedezett fel. Egy fiatal leány, hogy szegényét eltakarja, meggyilkolta újszülött gyermekét. Arany Julianna cseléd a bűnös anya, ki Kossuth-utca 22. sz. házában lakott. Tegnapelőtt kis gyermeknek adott életet, de félt a szegénytől, a gyermeket megölte. A meggyilkolt gyermeket azután kendőbe burkolta s a szemétdombra dobta. A rendőrség a gyermekholtestét megtalálta s a bűnös anyát a bábaképzőintézetbe vitette. Az anya nemcsak a gyermekgyilkosságot, de még azt is tagadja, hogy neki gyermeke lett volna. Azonban az orvosi vélemény megegyezik a leány vallomását. A rendőrség az iratokat áttette az ügyességhez.

Szakkvizsgálat.

Beküldetett: A kereskedelmi esti szakképző tanfolyam hallgatói f. hó 19, 20 és 21 napjain d. u. 3—8 órákban végzik a szakkvizsgálat írásbeli részét, a szóbelit pedig 24-en.

Becsület bíróság egy tábornok ellen.

A közös hadügyminiszter és a nyugdíjazott katonatisztek egyesülete közt kiélekedett ellentétnek már megvan az első, nagy áldozata. Báró Kober Guidó tábornokot becsületbíróság elé állították, mert annak idején nyílt levelet intézett a hadügyminiszterhez. Báró Krioghammer tudvalevően az osztrák delegáció egyik albizottságában a hozzá intézett interpellációra válaszolva, a többi közt kijelentette,

hogy a nyugdíjazott katonatisztek egyesületéről nem „akar további fejtegetésekbe bocsátkozni, — nehogy vádlójává legyen saját bajtársainak. — akiknek a nyugalmozott tiszteket mindig tekintette.” — Természetes, hogy a hadügyminiszternek ez a kijelentése óriási szenzációt keltett és hihetetlen mértékben fokozta az izgalmat a nyugalmazott tisztek egyesületében, melyhez igen sok nagyrangú tábornok és törzstiszt is tartozik. Ezek nem hagyták annyiban a dolgot és az egyesület nevében az elnök, báró Kober Guidó tábornok megírta ismeretes nyílt levelét, melyben felszólította a hadügyminisztert, hogyha tényleg van valamely panasza, a mint azt sejtette, mondja el nyíltan, sőt most már követelik is, hogy tegye meg, mert megkívánja a tisztikar becsülete, hogy az igazság napfényre kerüljön. A bajtársi viszony, így végződött a levél, ne tartsa vissza a hadügyminiszter urat a tények elmondásától. Ez történt 2 héttel ezelőtt. A hadügyminiszter azon ban nem mondott el semmit, a helyett a nyílt levél aláírója: br. Kober Guidó nyugalmazott tábornok, mint a nyugalmazott tisztek és katonai hivatalnokok egyesületének elnöke ellen megindította a becsületügyi eljárást. Megtörtént tehát az a pártárikító eset, hogy egy tábornok ellen, ki ezenkívül a Lipót-rend lovagja, a vaskoronarend másodosztályának és a hadi ékítménnyel díszített katonai érdemkereszt tulajdonosa, összeül a becsületbíróság. A becsületbíróság elnöke báró Bothmer Vilmos lovassági tábornok, ki csak a legutóbbi májusi előléptetések alkalmával nyerte el ezt a nagy katonai méltóságot. Már most, a viszonyok ilyen nagyfokú elmérgesedése után a dolog vége előre láthatatlan. Két igen nagyrangú ur áll szemben egymással, érthető tehát, hogy különösen tisztí körökben igen nagy érdeklődéssel tekintenek a becsületbíróság határozata elé, de egyébként is kíváncsiak a nyugalmazott tisztek és katonai hivatalnokok egyesületének sorsára.

A tanári kör évfárá gyűlése.

A debreczeni tanári kör f. hó 16-án tartotta évfárá gyűlését, melynél az elnök és alelnök akadályoztatása miatt Fazekas Sándor reáliskolai igazgató elnökölt. Napirenden volt a z e l e m i é s k ö z é p i s k o l a v i s z o n y a, a mely fontos kérdésről dr. Nagy Zsigmond ref. főgimn. tanár tartott igen érdekes, jól kidolgozott felolvasást. A kör elismerést és köszönetet szavazott az előadónak és a kérdést részletesebb tárgyalás végett még egy későbbi gyűlésre újra kitűzi. A kör azután tudomásul vette Kardos Albert titkárnak évi jelentését és a tisztújítást az őszi alakuló gyűlésre halasztotta.

Az alsó nyirvidéki vízlecsapoló társulat közgyűlése.

Az alsó nyirvidéki vízlecsapoló társulat 1901. évi június hó 26-ik napján délelőtt 10 órakor, a debreczeni városháza nagy tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart. A gyűlés tárgysorozata: 1. A közgyűlés határozatképességének megállapítása és a jegyzőkönyv hitelesítésére két társulati tag megválasztása. 2. Az alapszabályok 17. §-a szerinti elnök, alelnök és 30 választmányi tag választása. — A közgyűlés előtt fenti tárgysorozattal, ugyanazon a napon és helyen délelőtt 9 órakor választmányi ülés tartatik, melyre a választmányi tag urakat ezuton is meghívja és felkéri a pontos időben és teljes számban való megjelenésre gróf Szapáry György s. k. társulati elnök.

Debreczeni rövid hírek.

Paulicsky Mátás 39-ik gyalogezredbeli őrvezetőt a napokban katonai parádéval temették el. A legény agyonlőtte magát. — Öngyilkosságának oka a régi nóta: — Keresd az asszonyt. — **Czigánykaravánok** kóborlásairól írnak rémregenyeket a nyári éhes és szomjas lapok. Még a távol bihari megyei Tepe közögi cigányandákat is Debreczen szomszédságába helyezik át. Igy érdekesebb és jobban izzad az ijedt czivis, hogy az összes kóborcigányok Debreczen határát szemelték ki garazdalkodásuk színteréül. Holott pedig ugyanigy garazdalkodnak ezek a dudák másfelé is. Országos nyavajája a vándor cigány a magyar népek és földnek, hiába állítatna ellenök a Mátán zsandárkasármnyát a debreczeni ügyész; csak letelepítéssel és különös felügyelet mellett lehetne ezeket a dudákat megrendszabályozni, ahoz pedig országos intézkedés szükséges. — **A színügyi bizottság** szerdán délután ülést tart. Megnyugtadjuk a Basahalmon belől eső szűkebb hazát, a színház felügyelő szenátor nem barátja az intendaturának. **A vendéglős ipartársulat** jóizlésének adta a jelét, midőn azt kérte a tanácstól, hogy az orfeumi szeméttársulatokat végleg tiltsák ki városból. A tanács a jog és pénzügyi bizottság czopfos vélekedése alapján elutasította a kérelmezőket. A vendéglős társulat most a közgyűléshez felebbezett. talán a közgyűlésnek is lesz annyi jobbizlése, mint a debreczeni vendéglős ipartársulatnak? — **A 39. gyalogezred** június 21—27-ig, ugyszinte július 3—31-ig harcyszerű czéllövészetet tart a Pallagon. Ez idő alatt veszedelmes a Pallagon való közlekedés.

TÁVIRATOK.

A képviselőház ülése.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Budapest, június 18.

A képviselőházban folytatták a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló törvényjavaslat tárgyalását. Benyovszky gróf, Holló Lajos, Visontai Soma külön javaslatokat adtak be.

A király utazása.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Budapest, június 18.

Bécsből jelentik, hogy a király reggel nyolcz órakor Bécsbe érkezett, honnan mindjárt tovább utazott Schönbrunba.

Umbertó gyilkosainak büntársa.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Budapest, június 18.

Drezdai távirat jelenti, hogy Brescinek, Umbertó király gyilkosának három büntársát a római rendőrség megkeresésére letartóztattak.

Lueger Körber ellen.

Bécsből jelentik, hogy ott nagy feltűnést kelt, hogy a keresztény szociálisták tegnapi ülésén Lueger polgármester hevesen kikelt Körber min. elnök ellen. Ideje már — ugymond — hogy véget vessenek Körber basáskodásának.

A lipiki gyógyfürdő.

A jelen fürdőidény alkalmából, úgy mint eddig is, ujjal a lipiki gyógyfürdőre hívjuk fel tisztelt olvasóink figyelmét, annál is inkább, mert ezen csodatevő források és kitünő berendezésénél fogva rendkívüli gyógyhatásúnak ismert jödfürdő az utóbbi években még olyan irányban is nagy gyógyiskerereket ért el, melyek eddig egyetlen gyógyfürdőnél sem tapasztaltattak. Ismeretes volt ugyan, hogy e forrás gazdag natron-tartalommal bír és hogy ezen tulajdonságánál fogva érvényesítette csodatevő hatását csuzos és köszvényes bántalmaknál. A tudományos vizsgálatok, melyek az utóbbi években Németországban folytak, azt mutatták, hogy minden híres külföldi források, melyek mint a csuzos és köszvény kiváló gyógyvizei tekintetnek, ezen hatásukat csak éppen e natron tartalomnak köszönik. Így történt, hogy a viésbadeni, emsi, plembiersi stb. hason vegyhatással bíró fürdők, mint a köszvény gyógyítására való specifikus hírébe jutottak. Magyarországon nincsen több hasonló forrás, mely ilyen magas hőfoknál fogva (64° C.) annyi natront tartalmazna, mint éppen Lipik és azért azon tény, miszerint az említett köszvényes és csuzos bajokban szenvedő betegek Lipiken visszanyerték egészségüket, miután másutt hiába kerestek bajuk ellen gyógyulást, csak az utóbbi időben találta a tudomány megfjtését. A mi a lipiki fürdőnek gyógyjavalatait illeti, t. i. görvélýkórnál, bőrbántalmaknál, izzadmányoknál, vérbetegségeknek stb., azokról fölösleges volna még külön megemlékezni, a mennyiben ez köztudomású s így nem szükséges arra az olvasó figyelmét különösen felhívni. A lipiki fürdő a legmodernebb építkezésekkel, gyógyépületekkel, kényelmes és czélszerű belső berendezéseivel egy színvonalon áll a külföldi nagy fürdőhelyekkel. A nagy kiterjedésű angol parkban levő gyógyépületekben nagy és gyönyörű gyógyterem, kávéház, vendéglő olvasó- és játszóterem, valamint színpad van, úgy hogy a fürdőző közönség a kura idejét kellemes szórakozással töltheti ki. Az összes fürdőépületek és az egész telep villamos világitással van ellátva.

Pöstyén

európai híres kénis iszapfürdőt a t. közönség különös figyelmébe ajánlunk. Specialitása: lokális iszapfürdők egyes testrészekre, melyek nagy jelentőséggel bírnak és a legsúlyosabb köresekben is eredményesek. Ezen iszaptag fürdők hőfoka szabályozható s így a leggyengébb szervezetűeknek is ugyanazon gyógyhatással alkalmaztatnak. Pöstyén fürdő javallva van: csuzos, köszvény, ischia, csonttörések stb. eseteinél, mely bántalmaknál csodatevő eredményeket értek el. Rendelkeznek új és legelőkeltebb fürdőberendezésekkel, van színház, 2 zenekar, vill. világitás, penzió. Budapesttől közvetlen vonattal 1/2 óra alatt. Prospectust és bővebb értesítést szívesen ad a fürdőigazgatóság.

Innét-onnét.

— Junius 18. —

(Debreczeni székely-varrottas kiállítás.)

A Simonffy utczei városi bérház boltjában kiállítást és vásárt rendezett az Eke. A hölgyeknek különösen ajánlom figyelmükbe ezen kiállítás látogatását. Megannyi remek női kézimunka van itt kiállítva, asztal terítők, ágyszerítők, asztalfutók, kötők, csángós kátrinczak, függönyök, asztalkendők, szekrényterítők, s egyéb fehérneműek, a melyeket a hosszú téli esték alatt gondosan, bámulatos ügyességgel himezgettek, varro-

gattak a dolgos székely asszonyok és leányok . . .

Hó alatt a falu. A fehér hó lepedő eltakarja a székelyföld nagy szegénységét. A dolgos női kezek munkája után virágok, kedves ábrák támadnak a lenselyem vásznan, lepedőkön, melyeket szinte maga szövöget-fonogat a székely fehérség . . . Ahajt változtak az idők, a tulipántos ládák varrottas kincseit piacra kell küldeni, hogy a kenyérre, az adóra valót megkereshessék . . . A férfiak pedig a faragókéssel, a véssével alakítják a székelyerdőség ősi fáiból azokat a magyar butorokat, a melyek a régi jobb, magyarosabb időköt hozzák emlékünkbe, midőn még hus mellett és zamatos borital mellett vigadának az adótól szabad székelyek. Ma bezzeg . . . Boldog,akinek némi „fenyűvizecskére“ jut. Hóval lepi bé a tél a székely falvakat, a rámás ablakokból késő éjszakának idején is pislákol a mécs. Asszonyok, fehér nyaku lányok, szemüket rontván, varrogatják a varázslatos szép és érdekes varrottas munkákat . . . Debreczeni hölgyeim, jutalmazzatok ezt a becsületes munkát és, magatok gyönyörűségére vásárolván, segítsetek jobbsorsra érdemes székelyvéreinken. Azért is keressétek fel minél többen az Eke Simonffy-utczai gazdag varrottas kiállítását.

(Sóvágó büntárgyalása.)

Most folytatják a böszörményi falurosszának, a hírhedt Sóvágó Jánosnak a büntárgyalását. Ez az ember még idáig becsületet nem hozott a hajdu névre. Elvete medett, fegyházviselt ember, mindamelllett a kíváncsiak úgy sereglenek a büntárgyalására, a hallgatására a mostan is rablással vádolt férfinak, mintha valami példányképe volna az emberiségnek, pedig hát csak egy igen-igen eldurvult, közönséges . . . ember. Mégis Bródi irodaigazgató uram nem győzi az érdeklődőknek a bemeneti jezyet osztogatni. Az Istenháza ritkán telik úgy meg, mint a bünügyi tárgyalási terem amikor egy-egy megrögzött mákvirágot állítanak a tekintetes büntető bíróság zöld asztala elé. Bezzeg nem kell ilyenkor a tömeget biztatni, tódul az biztatás nélkül az itélkezés termébe és gyönyörködik, élvez a leleplezett, meztelen, utálatos. de ideg izgató bünökön. Valóban kár, hogy nem hoztak még oly törvényt, mely rendelné, hogy az izgalmakat hajhászó népzégnek csak díj mellett szabad a bünügyi tárgyalási termébe belépni. Busásan jövedelmezne az ily adóztatás. Az ily jövedelmet aztán emberbaráti czélokra lehetne fordítani, például jobbízésű, jobb érzésű újságírók nevelésére, mert jelenleg az újságírók a mesterei annak, hogy a tömeg állandóan izgalomban van a meztelenül, rikitóan, durván tárgyalt undokabbnál-undokabb bünök, gazságok, vérengzések miatt, mert regényes czikkeken festik, részletezik, emelik érdekessé a bünt . . . A becsületes, hazafias munkások és törekvések méltatására alig jut egyik-másik újságban néhány nyomtatott sor, de hasábokon örökítik, dicsőítik a gazságokat, a gazembereket a tévelyedett újságírói tollak.

nemes Portörő Kelemen.

CSARNOK.

A kurta nemesek földjén.

(Regény.)

A „Debreczen“ számára írta:

Ifjabb Móricz Pál. (24.)

Ormós Miklós, mezősi szokás szerint, ezt az időt teljesen a pusztán tölti. Domboru melle kidagad ilyenkor. Messziről látszik egy magános nyárfa, az ő mesgyéjén áldogál még az. A délibáb körülölelgeti . . . Hatalmas karján az erek dagadoznak. A gazda boldogságához, a gazda büszkeségéhez nincsen fogható. Mindig a ménes legszebb csikója az övé. Azok a kolompos fehér ökrök sem az utolsók. Hát még mikor az a füstös nyaku bika a föld porába meríti a szarvát és felbödül, mint egy keletkező égi háboru dörgése . . . A gazda dicsőségét orgonálja még ez a jószág is. Lent a pázsitos legelőn a juhász furulyál. És a hol az a nádas viz hullámszik, lopva megpihen ott még a darumadar is. Százával a lármás, apróbb vizimadarak. Ekkora szép a mezősi határ. Ehez a földhöz fogható nincsen. Barna arczu, szép magyar férfi kaszája peng itt. Barnult arczu, szép magyar leány nótája zeng itt . . . Miklós szerelmes ebbe a földbe. Bódul ettől a virágillattól. Ujra éled mindig ennek a kövér magyar földnek a látásától, melynek az őri zésében, melynek a művelésében Miklós és a mezősi kurta nemesek első vitézek.

Miklós, a durva Miklós ilyenkor költő, ilyenkor nemzeti hős. Ő csak szeretetből teszi ezt, de izmos karjával neki-neki akasztja az ekét a tarlóföldnek, a melyről a súlyos fejü kölest alighogy lehordták . . . A szabad természet, a virágok, a füvek, a föld illata lengedez mindenfelől. Hát hogyné bódulna meg Miklós itt? Szerelmesen, büszkén, hogyné tapodná ezt a nagy erős földet! Miklós ad kenyeret a katonának. Miklós ajándékoz kincset a király aranyos pompájához. Miklós a domboru mellét hogy ne feszítené ki, hisz övé a föld, hisz ő az első itt.

Miklós tehát a nyári időt a pusztán tölti. Ott az ő nagy esizmáját megbecsülik. A lompos fehér kutya is hűségesen tölészkedik hozzá. Felejt ő ilyenkor mindent. Hogyné felejténé hát az ő vékony, beteges szalondáma feleségét, ki sem kenyeret nem dagaszt, sem száraz téstát nem gyur neki . . . Ahhoz marok kéne. Ahhoz izom kéne . . .

Ez a nyár Katónak is megérlelte a titkos boldogságát. Mig Miklós a pusztá porondját tapodta, addig ők Barcza főhadnagygyal sokszor, édesen találkoztak. Kata azonban közbe-közbe köhögött. Olykor lelkifurdalások is gyötörték. A városban csak a por, csak a por jelezi a nyarat.

XVI.

A nyár elmúlt.

Miklós súlyos piros buzával hordatta tele a magtárt. És az öreg Kraft mester, a bőrkötős, simléderes selyemsipkás morva származásu vén bognár mester már abroncsolta a hordókat a közelgő szüretre.

Ebben az esztendőben minden gyümölcsét buján tárta fel a mezősi magyarföld. Az

életkedvtől csakugy ragyogtak a piros magyar orcák. A Mari nénik szava szerint oly gazdag, fizetős esztendő volt ez, még a tyuk is párosával tojta a tojást.

A Miklós délceleg termete még hatalmasabban kiegyenesedett, megizmosodott. Nem úgy Kata. A nyár lefonnyasztotta minden boldogságát, az életerejét.

Egy nyári táncmulatság alkalmával hült ki. Valami sósfürdői mulatságon sokáig keringőzött Barczával. Az édes keringő után, kihülve, fagyaltot evett. És az idáig lappangó sorvasztó láz, most már, nyíltan megtámadta gyöngé szervezetét.

Eleinte ritkán és lopva köhécselt. Aztán mind sürűbben, élesebben. Szeme beesett, vékonyodott, fehéredett gyöngé termete. Ezen időközben még Barcza főhadnagyot is elrendelték Mezősről. A brigadéros mellé hívták be szolgálatra.

— Nem látom többé soha, sóhajtotta Kata, valami bús előérzettel lehangoltan, midőn a főhadnagy közölte vele a távozását.

Barcza elérzékenyült. Százszor is megcsókolta a Kata kis, vékony erezett kezét. Biztató szavakat rebegett és férfi szokás szerint, hő fogadásokat is. Ugy lehet, igazán érezte, mit e kis gyöngé asszonykának sugdosott.

— Nem látom soha többé, sóhajtotta Kata. Barcza leverten utazott el a kurta nemesek földjéről. Kata azonban az ő életében csak egy kellemes, drága virág volt, de Katának ő volt mindene.

A sorsával elégedetlen, lelkiileg is gyötördő beteg asszonyka helyzete egyre súlyosbodott. Már a délvidékre akarták küldeni, mert esősre változott a késő ősz. Maga is vágyódott oda. De az utra mégsem szánta reá magát. Édesen izgatta a reménység, hogy Barcza majd jön, még visszajön . . . Nélküle délen is pusztá lett volna minden. És oly iszonyatos az a sok köhögős beteg, mely erővel, görcsösen kapaszkodik az életfájához.

(Folyt köv.)

Nyilttér.

Tisztelet annak, akit megillet!

Wilhelm Ferencs gyógyszerész urnak Neunkirchenben, Bécs mellett, a következőket írják Altonából 1897. évi aug. hó 11-iki kelettel:

Immár 70 éves vagyok és 10 év óta csont izületi rheuma és hámorhoid-csomó miatt szenvedtem, de segítséget nem lelhettem. Csúpan az ön Wilhelm féle antiarthritikus és antirheumatikus vértisztító theája volt képes bajomtól 3 hét alatt teljesen megszabadítani. Ezért önnek és a grófnőnek, kinek nyilatkozatát a lapokban olvastam, legjobb köszönetemet fejezem ki.

Legmélyebb tisztelettel

Anckermann Kristóf,
magánzó.

Altona Hamburg mellett Reichenstrasse 6.
Kapható minden gyógyszerertárban.

Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerertárban. 1.

A minden téren mutatkozó gazdasági pangásra való tekintettel a

mohai
ÁGNES
forrás.

kutkezelősége elhatározta, hogy ásványvizét, mely a fertőző betegségek esetén egész Moha vidékét megvédte a járványok ellen s mely a gyomor, bél, vese, tüdő és légcsőbajos embereknek nélkülözhetlen itala s mely angolkóros gyermekeknek kitűnő gyógyszere, háztartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített víznél sőt a szódavíznél is olcsóbban adja, hogy az Ágnes-forrás vizét még a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse. Árlapot s prospectust kívánatra bérmentve a mohai Ágnes-forrás kezelősége Mohán, vagy

ÉDESKUTY L. Budapest

cs. és kir. udvari szállító
szívesen küld.

Ásványviz nagykereskedő.

Kapható mindenütt.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 40 fillér. azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Ebesi ártézi víz a legjobb legegészebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. Főraktár: Piacz-u. 7. sz.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduságpedrő” használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerertárban, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Nagy Block naptárak,

rendkívül praktikusak 1901. évre 40 krért kaphatók kiadóhivatalunkban.

= Pénzhitelt =

szerez ingatlanok, házak és birtokokra 2-ik és 3-ik helyen is. továbbá convertálásokat és minden pénzügyi transactiót jutányosan és discretió mellett teljesít minden előleges költség nélkül

Dénes Lipót

bank és forgalmi irodája

BUDAPEST, VI. kerület. — Teréz-körút 18.

Közvetítők kizárva. Válaszbélyeg kéretik.

Meghívás.

A h.-nánási kölcsönös segélyző egylet mint szövetkezet tagjait
a jövő június hó 14-ik napján d. e. 10 órakor

H.-Nánáson, a Bocskay-szálló nagytermében tartandó évi rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívom.

A közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatósági jelentés az 1900—1901. üzleti év eredményéről;
2. Az 1900—1901. üzleti év mérlegének és zárszámadásának elbírálása.
3. A felügyelő és felszámoló bizottság jelentése s annak alapján a felmentvény megadása az igazgatóság, felügyelő bizottság és tisztviselők részére.
4. A XX-ik évtársulat felszámolásához 5 felszámoló bizottsági tag választása.
5. Az aapszabályok értelmében kilépő igazgatósági tagok helyett új tagok választása. — H.-Nánás, 1901. jun. 14.

Dr. Nagy Lajos

elnök.

JEGYZET: A zárszámadás és mérleg eredeti példánya, valamint az igazgatói jelentés a közgyűlés előtt 8 nappal az egylet helyiségében bárki által megtekinthető.

XXII. Magyar kir. jótékonycélu államsorsjáték

Főnyeremény 150.000 korona.

Az összes nyeremények összege 365.000 korona.

Huzás már e hónap 28 án.

Az ezen sorsjáték után remélhető tiszta jövedelem Ő császári és apostoli királyi Felseje f. é. május 1-én Gödöllőn kelt legfelsőbb elhatározása folytán akként fog felosztani, hogy 1. a vagyontalan állami tisztviselők özvegyei és árvái segélyezésére szánt alap, 2. a bpesti 8 ker. általános jótékonyági egyesület [Bpest Baross-u. 67 sz.], 3. a Nyitra és vidéki szegénysegélyező keresztény nőegylet, 4. a pozsonyi Stefánia árvaház, 5. az általános [bpesti] egyetemi segélyegylet, 6. a katolikus munkásnőket védő egyesület, 7. a bpesti tanítók segélyegylete, 8. a Szent Vitus-ról nevezett horvát vakok intézete, 9. a bpesti önkéntes mentőegyesület, 10. a bpesti Fröbel nőegylet egy-egy tized részében reszesíttessenek.

Egy sorsjegy ára 4 koronával van megállapítva.

Sorsjegyek kaphatók a m. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten, valamennyi posta, adó, vám és sóhivatalnál, vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdeben és váltóüzletben.

Budapesten 1901-évi május hó 28-án.

A m. kir. lottójövedéki igazgatóság.

Utolsóelőtti hét!

Huzás visszavonhatlanul**1901. Június 25^{én.}****Főnyeremény****30.000** korona értékű**Concordia sorsjegyek**
á 1 korona

ajánlja:

Szentkirályi Tivadar, dohánytőzsde.
Mendelovits Lajos**DEBRECZEN.**

4395—1901. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. tvszék mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Faragó Bálint végrehajthatónak Kas Tamás elleni végrehajtási ügyében a debreczeni kir. tvszék és a derecskei kir. jbiróság területén levő a h. bagosi 283 sz. tjkben A. l. 14—17 sor, 4460, 4463, 3909 és 456/a. hrsz. ingatlanokra 700 koronában, a h. bagosi 697 sz. tjkben A + 1 r. 456/b. hrsz. szántóföldre egészben 136 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverés elrendelítvén, annak fogantatására határidőül **1901. é. aug. hó 10-ik napjának d. e. 9 órája** H.-Bagos község házához kitűzetett.

Kikiáltási ár a tulajdonon részletezett becsárak, azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetében a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni avagy az 1881 LX. tc. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elősmervényt a kiküldöttnek átadni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. tvszék mint tekkönyvi hatóságnál és H. Bagos község előljárási hatóságánál tekinthetők meg.

Kelt Debreczenben a kir. tvszék mint tkvi hatóságnál 1901. é. ápr. 20-án.

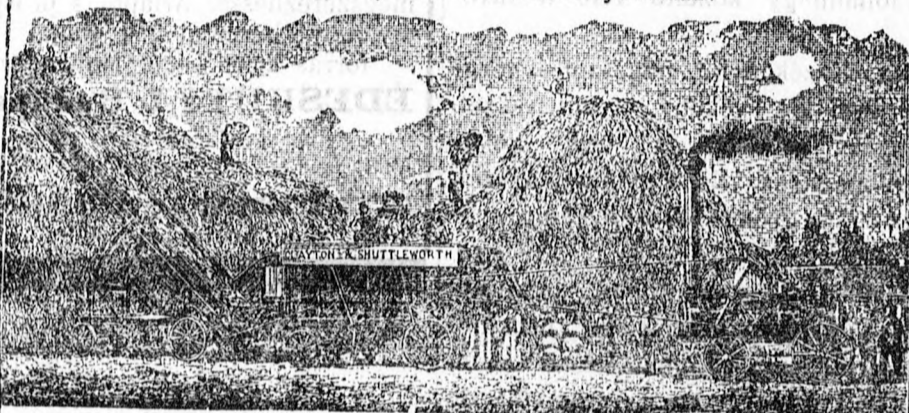
Harsányi Gusztáv

kir. tvszéki bíró.

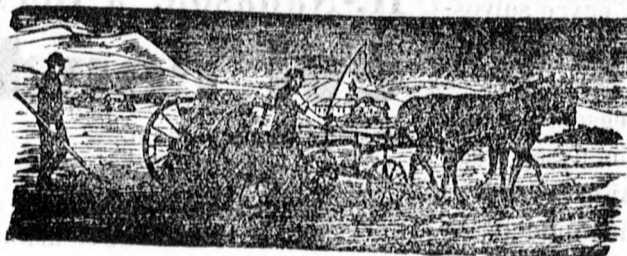
Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 68. sz.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzeséplőgép-készletek 2^{1/2} egész 12 lóerőig, továbbá járgány-eséplőgépek, lóhereséplők, tisztító-rostfák, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, szalmakazalozók.

„Columbia-Drill“

legjobb sorvetőgépek, szecsakavágók, répvágók, kukoricea-morzsolók, daráló, őrlő-malmok, egytetemes aczél-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kivételre ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb

locomobil- és cséplőgép-gyára.

Képviselet és bizományi raktár:

Mattyasovszky Andor ezelőtt Bauer és Társa cégneél
Debreczen, Péterfia 73.

kifogástalanul**Hrabéczy Antal**

kelmefestő és tisztító intézetében
eszközöltetik.

DEBRECZEN,

Széchenyi-utca 42.

Nyári ruhák tisztítása